

ภารกิจกองทัพเรือ ๒๕๕๐ : กระบวนทัศน์ใหม่ ในภาวะอนาธิปไตยทางทะเล

โดย พลเรือตรี ตรีรัตน์ ทิพนันทน์

คำนำ

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ความว่า “แม่หวังตั้งสงบ จงเตรียมรบให้พร้อมสรรพ” สะท้อนถึงการเล็งเห็นคุณค่าของการมีความพร้อมทางทหารต่อการที่ชาติจะดำรงอยู่ในสังคมโลกที่เป็นอนาธิปไตยได้อย่างมั่นใจ และ “ไทยนี้รักสงบ แต่ถึงรบไม่ขลาด” ในเนื้อเพลงชาติไทย เป็นทั้งปรัชญาและพื้นฐานภูมิปัญญาด้านการป้องกันประเทศ สำหรับยุทธศาสตร์ประเทศไทยจัดให้มีขึ้นตามที่กฎหมายบัญญัติ มีกรอบเวลาที่กำหนดไว้ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ปัจจุบันจะมีผลใช้บังคับถึงปี พ.ศ.๒๕๕๐ จึงมีเวลาสำหรับยุทธศาสตร์ฉบับใหม่ ๒๐ ปี ก่อนสิ้นพุทธศตวรรษที่ ๒๖ ซึ่งการกำหนดประเด็นหลักในเชิงภารกิจยุทธศาสตร์ระยะยาว นั้นจำเป็นและสำคัญสำหรับการนำองค์กรขนาดใหญ่

กองทัพเรือได้ให้ความสำคัญกับทฤษฎีและแนวคิดทางทะเลของทั้งมาฮาน คอร์เบทท์ เทอร์เนอร์ และทิลล์¹ พัฒนาการแนวคิดเป็นสิ่งที่ดีสะท้อนว่าแนวคิดเรื่องการครองทะเลและการควบคุมทะเลไม่บรรลุผลมีข้อพิสูจน์ความพร่องในเชิงปฏิบัติ คือ ผิวน้ำมีอำนาจหยุดยั้งที่ทอนอำนาจทางเรือลงตามระยะห่างจากฐานทัพ สนามรบผิวน้ำถูกติดตามและสอดแนมด้วยเครื่องมือทางอากาศและอวกาศ กองเรือถูกมองเห็นจนเสียความเหนือกว่าโดยรวม เปิดโอกาสให้ศัตรูที่มองเห็นเลือกโจมตีจุดเปราะบางได้ การอยู่รอดของกองเรือในภารกิจควบคุมทะเลได้กลายเป็นภาระที่หนักมากเกินกำลังจึงเห็นได้ว่าแม้แนวคิดการครองทะเลของมาฮานและการควบคุมทะเลของคอร์เบทท์จะเคยทรงอิทธิพล แต่พัฒนาการทางเทคโนโลยีในปัจจุบันได้สร้างข้อพิสูจน์ความพร่องที่ทำให้แนวคิดเดิมไม่อาจนำมาปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพในยุคทศวรรษสมัยใหม่ ส่งผลให้เกิด “ช่องว่างทางยุทธศาสตร์” ที่ต้องได้รับการเติมเต็มด้วยการกำหนดภารกิจยุทธศาสตร์ชุดใหม่ ที่ติดตามแนวทางของเทอร์เนอร์

กองทัพเรือมีการกิจทั้งเตรียมกำลังและใช้กำลัง ในการเตรียมกำลังกองทัพเรือใช้รูปแบบของนักคิดสาย Strategy and Force Planning คือ บาร์เล็ทท์ ลอยด์ โอเวนส์ และลิโอต้า² มาสร้างตัวแบบหลักที่กำหนดใช้ในเอกสารอ้างอิงกองทัพเรือ เรื่อง การกำหนดยุทธศาสตร์และกำลังรบทางเรือ (อทร.๘๑๐๑) ซึ่งวิเคราะห์และกำหนดความต้องการกำลังรบตามวัตถุประสงค์แล้วนำความต้องการกำลังรบไปวางแผนการเตรียมกำลัง ภารกิจอีกด้านหนึ่งของกองทัพเรือ คือ การใช้กำลังป้องกันประเทศนั้น มีการจัดทำแผนป้องกันประเทศทางทะเลไว้แล้ว ซึ่งได้ระบุภารกิจที่วิเคราะห์และกำหนดขึ้นตามแนวคิดทางเรือ เห็นได้ว่าการเตรียมกำลังกับการใช้กำลังของกองทัพเรือยังมี “รอยต่อทางยุทธศาสตร์” ที่ต้องเชื่อมโยงด้วยการกำหนดภารกิจยุทธศาสตร์ชุดใหม่

1 หมายถึง Vice Admiral Alfred Thayer Mahan, Sir Julian Corbett, Admiral Stansfield Turner, และ Geoffrey Till.

2 หมายถึง Henry C. Bartlett, Richmond M. Lloyd, Mackubin M. Owens, Peter H. Liotta.

บทความนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิเคราะห์นโยบายเชิงคุณภาพ (Qualitative Policy Analysis) โดยใช้กรอบทฤษฎีสัจนิยมเชิงรุก (Offensive Realism) เป็นกรอบแนวคิดหลัก (Theoretical Framework) ร่วมกับแนวคิดสมุทธานุภาพหลังสมัยใหม่ (Post-modern Sea Power) เพื่อทำนายแนวโน้มภารกิจทางเรือในอนาคต ผ่านกระบวนการสังเคราะห์วรรณกรรมอย่างเป็นระบบ (Systematic Literature Synthesis) จากนักทฤษฎีสมุทธานุภาพคลาสสิกและนักทฤษฎีสมุทธานุภาพหลังยุคสมัยใหม่ (สมุทรภิบาล) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงยุทธศาสตร์จากรายงานวิจัยระดับสากลที่ตีพิมพ์ระหว่างปี ๒๐๒๐-๒๐๒๕ เพื่อกำหนดภารกิจยุทธศาสตร์ชุดใหม่ให้กับกองทัพเรือ พร้อมทั้งแนวความคิดในการพัฒนากำลังรบเพื่อตอบสนองภารกิจยุทธศาสตร์ชุดใหม่

ภูมิทัศน์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

โลกกำลังสั่นคลอนมากขึ้น เป็นความปกติใหม่ กระแสโลกทำให้สังคมไทยเผชิญโลกาภิวัตน์ใหม่ ซึ่งมีการท้าทายระเบียบโลกเดิม การแตกขั้วเดิม การมีโลกที่สี่ ความมั่งคั่งผูกพันกับทรัพย์สินทางปัญญา สังคมอีลีทที่ขึ้นนำรัฐ การท้าทายของการเงินใหม่ สงครามการค้าที่ชาติใหญ่กำลังทำลายกติกาเดิม สิทธิมนุษยชนที่มีแนวโน้มปฏิเสธระบอบการเมืองการปกครองมากขึ้น ความเหลื่อมล้ำภายในและระหว่างประเทศ ภัยธรรมชาติสุดขั้วมากขึ้น

หากมองโลกตามความเป็นจริง ระบบความมั่นคงระหว่างประเทศ ถูกขั้วนำและขับเคลื่อนด้วยลัทธิสัจนิยมเชิงรุก ซึ่งมีสมมติฐานหลัก ๕ ข้อ ที่มองโลกเป็นสนามแข่งขัน คือ ๑) ระบบระหว่างประเทศเป็นอนาธิปไตย ไม่มีรัฐบาลโลกที่มีอำนาจเหนือรัฐชาติมากำกับหรือช่วยเหลือในยามวิกฤต ๒) มหาอำนาจมีขีดความสามารถทางทหารเพื่อรุกรานเสมอ ทุกรัฐมีกำลัง และพร้อมทำลายผู้อื่น ๓) รัฐไม่อาจรู้แจ้งในเจตนาของรัฐอื่นได้สมบูรณ์ จึงต้องระแวง ๔) ความอยู่รอดเป็นเป้าหมายสูงสุด ต้องรักษาบูรณภาพแห่งดินแดนและอำนาจอธิปไตย และ ๕) รัฐเป็นผู้เล่นที่มีเหตุผล คิดกกลยุทธ์

ที่รักษาความอยู่รอดระยะยาว มีกลยุทธ์ ๓ ข้อ ซึ่งรัฐฉลาดทำทุกวิถีทาง เพื่อเพิ่มอำนาจ คือ ๑) การป้องกันที่ดีที่สุดเป็นการรุกที่ดี การเป็นชาติที่แข็งแกร่งที่สุดจึงเป็นวิถีแห่งความปลอดภัย ๒) คุมพื้นที่ใกล้บ้าน ด้วยการที่รัฐต้องเป็นเจ้าของที่มีอำนาจ่วงตุลคนนอกไม่ให้เข้ามาบงการ และ ๓) อำนาจหยุดยั้งของพื้นน้ำ (stopping power of the water) ซึ่งความกว้างของทะเลเป็นสิ่งที่ทำให้อำนาจเสื่อมลงเมื่อขยายระยะไปจากฐานทัพ ทำให้การครองโลกเป็นไปได้ ดังนั้น อำนาจที่เข้มข้นจึงมีได้ในถิ่นที่ตนมีฐานรองรับ

การแข่งขันของมหาอำนาจเกิดขึ้นในทุกมิติ มีเป้าหมายเพื่อแย่งการมีอิทธิพล การแบ่งค่ายเทคโนโลยีที่นำไปสู่ความท้าทายเกี่ยวกับอธิปไตยทางดิจิทัล การแย่งยึดทรัพยากรสำคัญทั้งแร่หายากและพลังงานที่เป็นหัวใจของเศรษฐกิจในอนาคต การสร้างและใช้อำนาจทหารที่ไม่ได้เป็นหนทางสุดท้ายอีกต่อไป การนำกำลังที่เหนือกว่าเข้าควบคุมพื้นที่ให้รัฐที่เล็กกว่าตกอยู่ในอำนาจเป็นความจริงใหม่ เกมแข่งขันในอวกาศที่มุ่งเป็นฐานปฏิบัติการทางทหารมากกว่าห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ปัญญาประดิษฐ์-ไซเบอร์-สมรรถนะอุตสาหกรรมรวมเข้าด้วยกัน ทำให้ห่วงโซ่การผลิตอาวุธและยุทโธปกรณ์ในระบบอุตสาหกรรมสั้นลงอย่างมาก สามารถขยายกำลังการผลิตได้ในเวลาอันสั้นเป็นแรงขับให้การต่อสู้ในทุกมิติเกิดขึ้นได้ง่ายและกว้างขวาง

ชาติมหาอำนาจต้องแข่งขันแย่งอำนาจเพื่อความอยู่รอดที่ยอดปรีะเมิตของระบบระหว่างประเทศ สามารถสรุปภาพรวมเชิงยุทธศาสตร์ที่มีผลกระทบต่อ การป้องกันประเทศทางทะเลได้ว่า ในด้านภูมิภาคอาเซียนและภูมิภาคใกล้เคียงนั้น ทะเลจีนใต้เป็นพื้นที่เผชิญหน้าของชาติมหาอำนาจ (RAND, 2024) จีนกลายเป็นมหาอำนาจโลก ขับเคลื่อน ๒ ประเด็น³ ๑) ความริเริ่มแถบและเส้นทาง ซึ่งแผ่ขยายโอกาสการเชื่อมต่อของจีนกับทุกภูมิภาคด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ โดยได้รับการสนับสนุนเงินทุนผ่านธนาคารเพื่อการลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย หรือ AIIB และ

3 หมายถึง Belt and Road Initiative, Anti Access and Area Denial (A2AD).

๒) การขยายอิทธิพลผ่านการสร้างเกาะเทียมและห่วงโซ่หมู่เกาะ เพิ่มอำนาจและกำลังในการควบคุมพื้นที่และปฏิเสธอิทธิพลชาติอื่นในทะเลจีนใต้ สหรัฐฯ ได้ขับเคลื่อน ๓ ประเด็น⁴ คือ ๑) การปิดล้อม ๒) การเปิดเสรีแปซิฟิก และ ๓) โปรแกรมเสรีภาพในการเดินเรือ การขับเคลื่อนนโยบายที่เป็นปฏิปักษ์กันเช่นนี้ ทำให้เกิดการเผชิญหน้าระหว่างโครงสร้างความมั่นคงฝ่ายของสหรัฐฯ กับฝ่ายของจีน

อียูกำลังอยู่บนเส้นทางที่สันคลอนมีความท้าทายอย่างสูง จนอาจเป็น “จุดเปลี่ยนทางภูมิรัฐศาสตร์ครั้งสำคัญ” โดยความท้าทายหลักไม่ได้มาจากในสนามรบเพียงอย่างเดียว แต่มาจากความผันผวนของมหาอำนาจโลก อาทิ การปรับบทบาทของสหรัฐฯ ที่สันคลอนความเชื่อมั่นของอียูอย่างรุนแรง ต้องแบกรับภาระและเพิ่มงบประมาณกลาโหมของตนเองขึ้นอย่างมากเพื่อทดแทนช่องว่าง ท่าทีของจีนและอินเดียที่ยังรักษาความสัมพันธ์ใกล้ชิดอยู่กับรัสเซีย และรัสเซียปรับตัวได้จนมีความทนทานทั้งในทางเศรษฐกิจการเงิน และเทคโนโลยีการทหารขั้นสูง จนอียูต้องเปลี่ยนจากอดีตผู้ออกกฎเกณฑ์เป็นผู้เล่นที่ต้องต่อรองในสนามปัจจุบัน

ภูมิภาคตะวันออกกลาง กำลังเดินอยู่บนเส้นทางที่สันคลอนเสถียรภาพ โดยเห็นได้ว่าการถอนกำลังบางส่วน of สหรัฐฯ เป็นโอกาสสำหรับการขยายบทบาทของกลุ่มติดอาวุธที่อิหร่านสนับสนุน จนมีอิทธิพลในพื้นที่ทะเลแดงส่งผลกระทบต่อเส้นทางคมนาคมทางทะเลที่เป็นคอขวดเชื่อมโยงยุโรปกับอ่าวเปอร์เซีย เอเชียใต้ อาเซียน และเอเชียตะวันออก การที่สหรัฐฯ คงกำลังรบระดับสูงไว้ในภูมิภาคก็มีภาระหนัก ขณะที่สถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาคอื่นก็กดดันให้ต้องรักษาหรือเพิ่มเติมกำลังเพื่อความได้เปรียบ เป็นปัญหาความมั่นคงใต้นทะเลที่ซับซ้อนและเป็นภาระหนักต้องงบประมาณของสหรัฐฯ โดยในช่วง ๕ ปีล่าสุด คือ ในปี ค.ศ.๒๐๒๐ สหรัฐฯ

4 หมายถึง Containment, Free and Open Asia-Pacific, Freedom of Navigation Program.

ใช้จ่ายไปราว ๗.๗๘ แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี ค.ศ.๒๐๒๕ ใช้จ่ายไปราว ๙.๖๑ แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ จากตัวเลขนี้จะเห็นได้ว่าเป็นภาระงบประมาณที่เพิ่มขึ้นแบบก้าวกระโดด

ภูมิภาคอาเซียนและอ่าวไทยตกเป็นเป้าหมายการแย่งชิงมากขึ้น ทั้งในฐานะพื้นที่กันชนและทางผ่านยุทธศาสตร์ ขณะที่บรรยากาศการแข่งขันอิทธิพลที่เข้มข้นในทะเลจีนใต้กำลังบีบให้สมาชิกอาเซียนเลือกข้าง ซึ่งในบางกรณี สภาวะความมั่นคงภายในเผชิญกับความเปราะบางเชิงโครงสร้าง และมีแนวโน้มที่จะสูญเสียความสามารถในการกำหนดทิศทางด้วยตนเอง ภายใต้แรงกดดันและการขยายอิทธิพลของมหาอำนาจ เสี่ยงต่อการถูกแทรกแซงหรือชักจูงโดยอำนาจภายนอก ซึ่งทำให้อ่าวไทยและประเทศไทยเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงเชิงยุทธศาสตร์สูงขึ้น และกดดันต่อความสำเร็จของไทย ในการควบคุมพื้นที่อ่าวไทย เมื่อใช้กลยุทธ์อำนาจหยุดยั้งของพื้นน้ำเป็นกรอบพิจารณา พบว่าการป้องกันประเทศทางทะเลของไทยในอนาคตมีเงื่อนไขสำคัญ ๔ ข้อ คือ

๑. ความเปลี่ยนแปลง: เมื่อชาติมหาอำนาจเผชิญหน้ากัน ความมั่นคงทางทะเลไม่ใช่ทางเลือกแต่คือทางรอด (survival) ไทยต้องตระหนักว่าความตั้งใจของมหาอำนาจนั้นเปลี่ยนแปลงได้เสมอ แต่การต่อสู้คือความจริงที่ต้องเผชิญ ดังนั้น ชีตความสามารถทางทหารคือความจริงที่ต้องมี

๒. อ่าวไทยมีคุณค่าสูง: ด้วยทำเลที่ตั้งซึ่งเป็นจุดตัดทางยุทธศาสตร์ (strategic crossroad) เป็นอ่าวกึ่งปิด ความขัดแย้งระดับโลกอาจทำให้ถูกปิดอ่าวเพื่อปิดล้อมจีนไว้ หลักการป้องกันทางทะเลของไทยจึงต้องขยายขอบเขตขึ้นจากการปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลไปเป็นการตรวจตราติดตามเฝ้าระวัง และเตรียมรบให้พร้อมสรรพในการเผชิญสงครามเต็มรูปแบบ

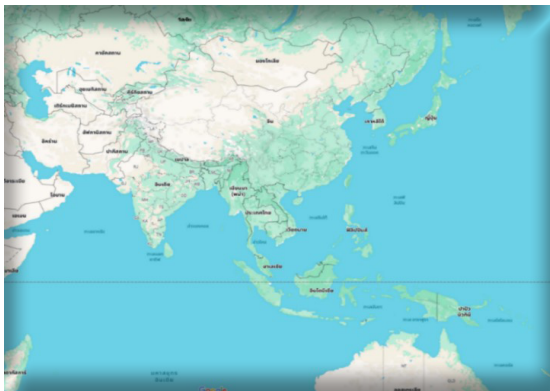
๓. การปกป้องพื้นที่: ไทยต้องมีขีดความสามารถที่ทำให้ศัตรูหรืออำนาจภายนอกเข้าถึงพื้นที่ทางทะเลได้ยากขึ้น ด้วยระบบตรวจการณ์ติดตามเฝ้าระวัง ระบบอาวุธป้องกันฝั่ง ทุ่นระเบิดอัจฉริยะ และเรือดำน้ำ

๔. การมีอิทธิพลในทะเล: การมีกำลังทางเรือขนาดใหญ่ยังไม่เพียงพอ แต่ต้องมีระบบสั่งการบังคับบัญชาและควบคุม (C4ISR) ที่เหนือกว่าเพื่อลดความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นเมื่อเผชิญสถานการณ์สงคราม

เป้าหมายการป้องกันประเทศทางทะเลของไทย คือ อยู่ในระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศตามภูมิทัศน์ใหม่ ด้วยเกียรติและศักดิ์ศรี มีการป้องปรามที่เชื่อถือได้ ไม่ถูกอำนาจภายนอกบีบบังคับทางยุทธศาสตร์

อิทธิพลของทำเล

ทำเลนั้นสำคัญยิ่ง หลักฐานทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์มากมายบ่งชี้ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางภูมิศาสตร์กับการพัฒนาอารยธรรม ช่วยให้เราเห็นภาพได้ว่ามนุษย์พัฒนาอารยธรรมขึ้นได้ในพื้นที่หุบเขา ลุ่มน้ำ ทุ่งหญ้า บนที่สูง และริมทะเล ถ้าปัจจัยทางภูมิศาสตร์เอื้อต่อความก้าวหน้าของกระบวนการพัฒนาอารยธรรม พื้นที่นั้นก็เจริญรุ่งเรือง ซึ่งในระยะยาวนั้น กิจการ ชุมชน หรือรัฐชาติหนึ่ง อาจถดถอยและเสื่อมลงจนล่มสลายลงได้ เมื่อคุณลักษณะของปัจจัยทางภูมิศาสตร์เปลี่ยนไปในทางที่ไม่เกื้อกูล ตำแหน่งที่ตั้งที่มีคุณลักษณะทางภูมิศาสตร์และองค์ประกอบสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาด้านต่าง ๆ เรียกว่า ทำเล หรือ Strategic Location

ภาพที่ ๑ ตำแหน่งที่ตั้งของประเทศไทยในมุมมองทางทะเล

ทฤษฎีสุมุททานุภาพคลาสสิกและแนวคิดร่วมสมัย

ภารกิจยุทธศาสตร์ของกองทัพเรือ เป็นสัญญาประชาคมที่จะปกป้องอำนาจอธิปไตยและสิทธิอธิปไตยทางทะเล คู่คุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเลโดยมีกฎหมายรองรับ ซึ่งเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติในประเด็นความมั่นคง และเชื่อมโยงกับแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล เพื่อรักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล ภารกิจฯ จึงเป็นส่วนหนึ่งของแนวความคิดในยุทธศาสตร์ทางเรือ และเชื่อมโยงกับการรักษาความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของชาติ ในขณะที่กำลังทางเรือที่ใช้ปฏิบัติการกิจก็จะมีฐานะเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือในยุทธศาสตร์ทางเรือด้วย

การกำหนดภารกิจยุทธศาสตร์ของกองทัพเรือ เริ่มจากการทำความเข้าใจยุทธศาสตร์ทะเล โดยศึกษาพัฒนาการทางความคิดของนักทฤษฎี ซึ่งเป็นผู้นำทางปัญญาที่ริเริ่มทฤษฎียุทธศาสตร์ทะเล หรือทฤษฎีสุมุททานุภาพ (Sea Power Theory) และทฤษฎีหลังสมัยใหม่ ที่มีข้อเสนอร่วมว่ารัฐชาติที่ตั้งอยู่ชายฝั่งย่อมมีกำลังอำนาจทางทะเล และเปลี่ยนผ่านมาสู่การมีความมั่นคงทางทะเลที่มีซับซ้อนมากขึ้น มีสาระสำคัญที่เป็นมูลฐานยุทธศาสตร์ทะเลและยุทธศาสตร์ทางเรือผ่านมุมมองของนักทฤษฎีสุมุททานุภาพคลาสสิกและหลังสมัยใหม่ ๔ คน ดังนี้

คนทีหนึ่ง พลเรือตรี Alfred Thayer Mahan: เสนอทฤษฎีที่ว่าด้วยอำนาจทางเรือและการครองทะเล เป็นการวางรากฐานยุทธศาสตร์ทะเลโดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างพหุขบวนการวิกับกำลังทางเรือ เขาเสนอว่าความมั่งคั่งของชาติเกิดจากการค้าขายทางทะเลที่รุ่งเรือง ซึ่งต้องได้รับการคุ้มกันโดยกองทัพเรือที่มีความเข้มแข็ง มูลฐานยุทธศาสตร์มีองค์ประกอบหลัก ๖ ประการ ได้แก่ ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพของชายฝั่ง ขอบเขตของดินแดน จำนวนประชากร ลักษณะนิสัยคนในชาติ และลักษณะของรัฐบาล (Mahan, 1890) หัวใจสำคัญทฤษฎีนี้ คือ แนวคิด

ในการครองทะเล (Command of the Sea) ต้องได้มาด้วยการรบซึ่งขาดใช้กองเรือขนาดใหญ่กว่าดลั้งกองเรือศัตรู เพื่อครองทะเลและปิดล้อมทางทะเล ปูทางไปสู่การเป็นมหาอำนาจโลก

คนที่สอง Sir Julian Corbett: เสนอยุทธศาสตร์ทะเลในเชิงบูรณาการพัฒนาแนวคิดที่ยืดหยุ่นขึ้น โดยมองว่ายุทธศาสตร์ทะเลเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ชาติ สมุทพานุกภาพไม่ใช่เป้าหมายทางยุทธศาสตร์ แต่เป็นวิธีการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางบก เนื่องจากมนุษย์อาศัยอยู่บนบก ไม่ใช่ในทะเล (Corbett, 1911) เขาเสนอแนวคิดว่าอำนาจได้จากการควบคุมทะเล (Sea Control) ซึ่งมักมีลักษณะไม่สมบูรณ์เบ็ดเสร็จ ต้องยื้อแย่งกันอยู่เสมอ การมีอยู่ของมันจึงขึ้นกับเวลาและพื้นที่มากกว่าการได้ไว้สมบูรณ์และถาวร เขาให้คุณค่ากับการปฏิบัติการร่วมทางบก-ทางเรือ และสงครามจำกัด และเน้นย้ำว่ากำลังทางเรือมีหน้าที่สนับสนุนนโยบายด้านการต่างประเทศและการเมืองที่สำคัญกว่าการกวาดล้างกองเรือของศัตรู

คนที่สาม พลเรือโท Stansfield Turner: นำเสนอภารกิจกองทัพเรือในยุคสมัยใหม่ โดยนำเอาทฤษฎีคลาสสิกมาประยุกต์ให้เป็นแนวความคิดทางเรือเชิงระบบสมัยใหม่ ช่วยให้ผู้กำหนดนโยบายมองเห็นว่ายุทธศาสตร์ทะเลใช้ได้ทั้งเพื่อการสงครามขนาดใหญ่และบริหารจัดการวิกฤตการณ์สากล ผ่านภารกิจยุทธศาสตร์ทางเรือ ๔ ข้อ

๑. การป้องปรามทางยุทธศาสตร์ (Strategic Deterrence): การใช้ขีดความสามารถของอาวุธนิวเคลียร์ทางยุทธศาสตร์จากเรือดำน้ำเพื่อยับยั้งสงครามระหว่างมหาอำนาจ

๒. การควบคุมทะเล (Sea Control): การสร้างพื้นที่ปลอดภัยเพื่อใช้ประโยชน์ทะเล กีดกันศัตรูไม่ให้ใช้ประโยชน์ทะเล (sea denial) โดยใช้กำลังทางเรือเข้าแทรกแซง

๓. การแสดงกำลังทางเรือ (Naval Presence): การใช้กองเรือเป็นเครื่องมือทางการทูตเพื่อข่มขวัญหรือสร้างความเชื่อมั่นโดยไม่ต้องใช้อาวุธ

๔. การแผ่อำนาจ (Power Projection): การมีอำนาจโจมตีจากทะเลสู่ฝั่งเพื่อส่งอิทธิพลที่เหนือกว่าต่อรัฐชายฝั่งโพ้นทะเล ทั้งด้วยการโจมตีทางอากาศ การระดมยิงฝั่ง และปฏิบัติการยุทธสะเทินน้ำสะเทินบก

คนที่สี่ Geoffrey Till: เสนอทฤษฎียุทธศาสตร์ทะเลในยุคโลกาภิวัตน์ นับเป็นผู้นำทางความคิดในยุคปัจจุบัน เขาเสนอว่ายุทธศาสตร์ทะเลต้องปรับตัวตามโลกาภิวัตน์ ด้วย ๒ แนวคิด คือ ยุทธศาสตร์ยุคสมัยใหม่ (modern) ที่เน้นเรื่องอริปไตยและการรบ และยุทธศาสตร์ยุคหลังสมัยใหม่ (Post-Modern) ที่เน้นรักษาระเบียบทางทะเล (Governance) โดยมูลฐานยุทธศาสตร์ทะเลนั้น นอกจากภารกิจหลัก ๒ ข้อ คือ การป้องปราม (Deterrence) และการรบให้ชนะ (Fight & Win) แล้ว ยังต้องครอบคลุมประเด็นใหม่ ๆ ในบริบทของเศรษฐกิจสีน้ำเงิน อาทิ การต่อต้านโจรสลัด การจัดการภัยพิบัติ การปกป้องทรัพยากรทางทะเล การมีความร่วมมือแทนการเผชิญหน้า และการตระหนักรู้ทางทะเล ซึ่งล้วนแต่เป็นหัวใจของการตัดสินใจทางยุทธศาสตร์ในศตวรรษที่ ๒๑

กรอบการพัฒนาทางเลือกยุทธศาสตร์ทางเรือ

ในเชิงพื้นที่และมูลค่านั้น ประเทศไทยมีพื้นที่ทางทะเลมากกว่า ๓๒๑,๐๐๐ ตร.กม. ซึ่งเป็นพื้นที่ปฏิบัติการหลักของกองทัพเรือ โดยที่มีระยะไกลที่สุดจากขอบของเขตเศรษฐกิจจำเพาะห่างกันราว ๑,๐๐๐ กม. x ๑,๐๐๐ กม. (๑,๐๐๐,๐๐๐ ตร.กม.) อยู่ในทำเลที่เชื่อมต่อมหาสมุทรแปซิฟิกกับมหาสมุทรอินเดีย และการประเมินมูลค่าผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล ในปี พ.ศ.๒๕๖๘ สูงเกือบ ๓๐ ล้านล้านบาท ซึ่งการมีมูลค่านี้ทำให้อ่าวไทยเป็นแหล่งความมั่งคั่งที่ดึงดูดการแข่งขันของชาติมหาอำนาจ ทำให้การมีอิทธิพลทางทะเลของกองทัพเรือทั้งจำเป็น สำคัญ และเร่งด่วน ในฐานะผู้รับประกันความปลอดภัยของเส้นทางขนส่งที่รองรับห่วงโซ่อุปทานทางเศรษฐกิจของชาติ พื้นที่นี้จึงเป็นยุทธบริเวณทางทะเลที่จะมีกิจกรรมและมาตรการตามภารกิจทางยุทธศาสตร์กองทัพเรือ โดยในภาพรวมภารกิจยุทธศาสตร์กองทัพเรือจะครอบคลุมทั้งมิติด้านอำนาจ (Power) และหน้าที่

(Function) ของรัฐและของกองกำลังทางเรือที่มีต่อทะเล ครอบคลุมถึงลงไป ทั้งเชิงปฏิบัติการที่ต้องใช้กำลังรบทางเรือได้ผล และบริบทของการปกป้อง กิจกรรมค้าโลกที่เป็นชีพจรของเศรษฐกิจ

การพัฒนาทางเลือกยุทธศาสตร์ทางเรือ จึงแบ่งเป็น ๔ ด้าน ครอบคลุมกำลังอำนาจทางทะเล (Sea-Power) และพันธกิจทางทะเล (Maritime Functions) คือ

๑. ด้านอำนาจการรบและการทำลาย (Mahanian Paradigm): มาฮานเห็นว่าทะเลเป็นพื้นที่กลางที่กว้างใหญ่ มีไว้เพื่อการสัญจรทางค้าขาย แต่ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยต้องมีขีดความสามารถ ในการปฏิเสธทะเลไม่ให้ผู้อื่นใช้ (Sea Denial) มูลฐานยุทธศาสตร์ทะเล ตามทัศนะของมาฮานจึงมุ่งที่หลักการรวมกำลัง (Concentration of Force) ที่ให้คุณค่ากับ ๒ ปัจจัย คือ ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่สามารถเข้าถึงเส้นทาง สายหลักได้และสามารถปิดกั้นศัตรูได้ และการสู้รบแบบซัดในสงคราม ทางทะเลที่เกิดจากการปะทะกันของกองเรือหลัก ซึ่งแนวคิดนี้ยังดำรงอยู่ใน ยุทธศาสตร์ของชาติมหาอำนาจที่ต้องการคุมพื้นที่ทางยุทธศาสตร์ อาทิ อ่าวเปอร์เซีย ทะเลจีนใต้ ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ทะเลแดง คลองสุเอซ คลองปานามา

๒. ด้านการเมืองและภูมิศาสตร์ (Corbettian Paradigm): คอร์เบ็ทท์ เพิ่มเติมสิ่งที่ไม่ได้อยู่ในทัศนะของมาฮาน คือ การเชื่อมโยงทะเลเข้ากับบก เขาเสนอว่ายุทธศาสตร์ทะเลไม่อาจแยกจากยุทธศาสตร์บก การมีกองทัพเรือ ที่เข้มแข็งก็ไร้ประโยชน์ถ้าไม่ส่งผลกระทบต่อบนบก การตัดสินใจและจัดการ ผลประโยชน์ทั้งปวงล้วนก็เกิดบนบก เขาให้ความสำคัญกับ ๒ ปัจจัยแห่ง ความสำเร็จ คือ กองเรือคงชีพ (Fleet in Being) เพื่อข่มขวัญและจำกัด เสรีในการใช้ทะเลของศัตรู โดยไม่ต้องทำการสู้รบแบบซัดเสมอไป และการควบคุมเส้นทางคมนาคมเป็นสิ่งที่มุ่งของการสงครามทางเรือ ซึ่งทัศนะ นี้ของเขาเป็นรากฐานสำคัญของยุทธศาสตร์การคุ้มกันเส้นทางลำเลียงน้ำมัน และสินค้าที่กำลังทางเรือถือปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบัน

๓. ด้านภารกิจและเครื่องมือของรัฐ (Turner's Interpretation): เทอร์เนอร์ได้ประยุกต์แนวคิดเชิงปรัชญาให้เป็นตัวแบบการบริหารจัดการในทะเล ทำให้ยุทธศาสตร์ทางทะเลจับต้องได้ผ่านการบรรลุภารกิจที่กองทัพเรือต้องส่งมอบให้รัฐ โดยไม่ได้แยกทะเลกับบกออกจากกัน เขาให้คุณค่ากับ ๒ ปัจจัย คือ การบริหารจัดการทะเลเพื่อให้ได้การควบคุม (Sea Control) และการแผ่อำนาจ (Power Projection) จากทะเลไปสู่ฝั่ง เขาวิเคราะห์ภารกิจยุทธศาสตร์ของกองทัพเรือไว้ ๔ ข้อ ได้แก่ การป้องปรามด้วยนิวเคลียร์ทางยุทธศาสตร์ การควบคุมทะเล การแสดงกำลังทางเรือ และการใช้แผ่อำนาจ โดยระบุว่า การควบคุมทะเลยังมีกิจกรรมอีก ๓ ข้อ คือ การปฏิเสธทะเล (Sea Denial) การข่มขู่ (Intimidation) และการลวง (Deception) ซึ่งภารกิจทางยุทธศาสตร์และกิจรองชุดนี้ยังเป็นแกนหลักของยุทธศาสตร์ทางเรือของสหรัฐฯ จนถึงปัจจุบัน

๔. สมุททานุภาพแบบหลังสมัยใหม่ (Till Outlook): ทิลล์ให้ทัศนะว่าในศตวรรษที่ ๒๑ นอกจากภัยคุกคามที่รัฐอาจกระทำต่อรัฐแล้ว ยังมีภัยคุกคามจากตัวกระทำที่ไม่ใช่รัฐด้วย อาทิ โจรสลัด การก่อการร้าย เขาชี้ให้เห็นถึงคุณค่าของสมุทราภิบาล ที่สมุททานุภาพต้องขยายจากการรบไปครอบคลุมการบริหารจัดการ และการพึ่งพิงกัน ทำให้ความมั่งคั่งของชาติขึ้นอยู่กับความปลอดภัยของระบบการค้าโลก ซึ่งยุทธศาสตร์ทะเลแบบหลังสมัยใหม่ (สมุททานุภาพ+สมุทราภิบาล) จึงต้องมีทั้งความร่วมมือบางมิติและการแข่งขันกันในบางมิติ และให้ความสำคัญกับมาตรการสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจ (CBMs: Confidence Building Measures) ในยามปกติ

การพัฒนาทางเลือกยุทธศาสตร์ทางเรือต้องผสมผสาน ๔ แนวคิด ไปด้วยกัน คือ (๑) มีรากฐานแบบมาฮานที่เข้าใจภูมิศาสตร์และสร้างกำลังทางเรือที่คุ้มค่ากับผลประโยชน์ (๒) ยึดหยุ่นแบบคอร์เบิร์ตที่บูรณาการยุทธศาสตร์ทะเลกับยุทธศาสตร์ชาติเข้าด้วยกัน (๓) ชัดเจนแบบเทอร์เนอร์ที่ระบุภารกิจและขีดความสามารถสอดคล้องกัน และ (๔) ทันสมัยแบบทิลล์ที่ให้ความสำคัญทั้งกับการสร้างกำลังรบ พันธมิตร และการใช้เทคโนโลยี

เสาหลักในยุทธศาสตร์ป้องกันประเทศ

จากกรอบการพัฒนาทางเลือกยุทธศาสตร์ฯ สังเคราะห์เสาหลักในการป้องกันประเทศทางทะเลได้ ๓ มิติ คือ

๑. การป้องปรามตามแบบ (Conventional Deterrence) เป็นเสาหลักแรกและเป้าหมายขั้นต้นในการสร้างกำลังรบ ซึ่งผลสำเร็จของการพัฒนาตามเสาหลักนี้ใช้เป็นแรงกดดันไม่ให้ผู้เล่นใหม่เจตนาอันเป็นข้าศึก เนื่องจากระดับความสูญเสียที่ยังรู้ได้ (Perceivable Losses) และแม้อาจมีเงื่อนไขที่ทำให้มีเจตนาเป็นข้าศึกได้ก็จะมียังไม่มีความสามารถในการชิงความริเริ่มทางการรบ เนื่องจากเผชิญความเหนือกว่าทางการรบที่เป็นรูปธรรม โดยบริการสาธารณะ (Public Service) ที่ส่งมอบให้รัฐ คือ การไม่เกิดการสู้รบ ผลสัมฤทธิ์ที่รัฐได้รับ คือ สันติภาพ การลงทุนสร้างกำลังรบให้มีอำนาจป้องปรามจึงนับได้ว่าเป็นการลงทุนขั้นที่ต่ำที่สุด ซึ่งให้ผลดีมาก จากมุมมองของการลงทุน เมื่อเปรียบเทียบการลงทุนกับประสิทธิผล เป็นการลงทุนของรัฐที่คุ้มค่าเสมอ

๒. การรบและชนะ (Fight & Win) เป็นเสาหลักที่สองและเป้าหมายขั้นสูงในการสร้างกำลังรบ ผลสำเร็จของการพัฒนาตามเสาหลักนี้ใช้เป็นเครื่องมือขจัดอันตรายต่อสันติภาพที่เกิดขึ้นแล้ว และใช้เพื่อนำสันติภาพกลับคืนมา การมีกำลังตามเป้าหมายนี้ เป็นหลักประกันว่ารัฐจะมีเสรีในการปฏิบัติเพื่อนำนโยบายต่างประเทศ นโยบายเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน ไปสร้างผลประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง ในอาณาเขตที่กำหนด โดยไม่มีผู้เล่นใดขัดขวาง เพราะต้องสูญเสียมากกว่าทางการรบที่ตนไม่อาจต่อสู้ได้ กล่าวได้ว่าบริการสาธารณะที่กองทัพเรือส่งมอบให้รัฐ คือ การรับประกันสันติภาพในทุกกรณี ผลสัมฤทธิ์ที่รัฐได้รับ คือ สันติภาพที่ยั่งยืนและความมั่นคงของรัฐ ดังนั้น การลงทุนสร้างกำลังเพื่อรบให้ชนะได้ จึงเป็นการลงทุนขั้นสูง ที่จะให้ผลลัพธ์สูงที่สุด จากมุมมองของการลงทุน เมื่อเปรียบเทียบเชิงประสิทธิผลก็เป็นการลงทุนที่คุ้มค่าของรัฐ

๓. การสร้างความร่วมมือ (Cooperation) เป็นทางเลือกที่ใช้ได้ เพื่อหลีกเลี่ยงภาวะการลงทุนชั้นสูงที่สุด เป็นการลดต้นทุนค่าเสียโอกาส ในการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐกับสิ่งที่ดีกว่า เมื่อความจำเป็นด้านการ ป้องกันประเทศยังไม่อยู่ในระดับสูงที่สุด เป็นส่วนสำคัญของมาตรการสร้างความไว้นื้อเชื่อใจ และยังหมายรวมถึงการอาจได้รับอำนาจป้องปรามแบบ ขยาย (Extended Deterrence) ในกรณีที่บรรลุเงื่อนไขความตกลงกับ ชาติมหาอำนาจได้

เมื่อมองโลกในแง่ดี การสร้างความร่วมมือที่ดีจะเปิดโอกาสให้ ติดตามความเป็นไปของสถานการณ์ในภาพรวม และการแลกเปลี่ยน วิชาการที่พึงประสงค์ แต่หากมองอย่างตรงไปตรงมาและยอมรับความ จริงว่า การแข่งขันของชาติมหาอำนาจนั้น ทำให้ประชาคมระหว่างประเทศ ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของ ๒ ปัจจัย คือ อนาธิปไตย (Anarchy) และผู้บงการ (Hegemon) ซึ่งนำไปสู่กับดักของธูไซดิดีส อันเป็นกับดักทางจิตวิทยาที่มี อิทธิพลและส่งผลเสียร้ายแรงต่อการตัดสินใจเชิงนโยบายจากตัวแปร ๒ ข้อ คือ อำนาจ และความกลัว

การหลบกับดักของธูไซดิดีส (Thucydides Trap)

เมื่อพิจารณาว่าโลกตกอยู่ในสภาวะอนาธิปไตย ที่ไม่มีรัฐบาลโลก ควบคุม และมีผู้บงการปะทะกันนั้น รัฐขนาดกลางจึงเผชิญความเสี่ยงสูง อยู่เสมอ การหลบกับดักของธูไซดิดีสสำหรับรัฐขนาดกลางไม่ใช่การทำม มหาอำนาจขัดแย้งกัน แต่คือการบริหารจัดการอำนาจและความกลัวของตน ไม่ให้กลายเป็นชนวน หรือเป็นเหยื่อสงครามตัวแทน กองทัพเรือจึงต้อง พัฒนาการนำภารกิจไปสู่การปฏิบัติที่จะหลบกับดักของธูไซดิดีส โดยพัฒนา ทางเลือกเชิงกลยุทธ์เพื่อบรรลุเป้าหมายการป้องกันประเทศ ด้วยการมี ๔ ข้อ ต่อไปนี้:

๑. ซีดความสามารถที่ใช้ปฏิเสธได้ (denial capability) ในด้าน กำลังรบ รัฐขนาดกลางไม่สามารถแข่งขันสังสมอาวุธกับมหาอำนาจ จึงหลบ กับดักได้ด้วยการสร้างการป้องปรามด้วยราคาที่ต้องจ่าย อาทิ ยุทธศาสตร์

แบบเม่น (Porcupine Strategy) ที่พัฒนากำลังแบบอสมมาตร อาทิ ระบบอาวุธนำวิถีชายฝั่ง รุ่นระเบิดอัจฉริยะ โดรน ซึ่งไม่ได้มีไว้รบกับมหาอำนาจ แต่เพื่อบอกว่า การมารายล้อมมีต้นทุนที่สูงกว่าผลประโยชน์ มันจะช่วยเพิ่มความมั่นใจและลดความกลัวว่าตนเองจะถูกกลืนกินได้ในระดับหนึ่ง

๒. นโยบายคนถนัดสองมือ (Ambidextrous Policy) เป็นนโยบายต่างประเทศที่เลือกการบริหารผลประโยชน์แทนการเลือกข้างที่อาจปลอดภัยชั่วคราว แต่สิ่งที่จะเป็นเป้าหมายโจมตีจากอีกฝ่าย การประสานประโยชน์หลายฝ่าย (Multi-Alignment) โดยสร้างพันธกรณีที่หลวมกัน (Cross Commitment) เช่น ความร่วมมือทางทหารกับ A ความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับ B และใช้เครื่องมือเชิงสถาบัน คือ กรอบความร่วมมือพหุภาคี เป็นฉากป้องกันที่เปลี่ยนการเผชิญหน้าแบบ ๑ : ๑ ให้เป็นประเด็นของภูมิภาค ช่วยลดความกดดันจากผู้บงการฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งลง ผลลัพธ์ที่คาดหวังได้คือ ไทยจะเป็นศูนย์กลางยุทธศาสตร์ (Strategic Equilibrium) โดยไม่ต้องเสียจุดยืน ขณะที่ชาติมหาอำนาจก็ได้รับผลประโยชน์ที่น่าพอใจแม้ไม่ใช่อย่างสูงที่สุด

๓. ความโปร่งใสทางยุทธศาสตร์ (Strategic Transparency) เมื่อเข้าใจว่ากับดักของรัฐชาติทำงานผ่านความระแวง (mistrust) ที่สัมพันธ์กับอำนาจและความกลัว คือ เมื่อเราเสริมกำลังรบ คนอื่นอาจมองเป็นภัยคุกคาม ดังนั้น การสร้างความโปร่งใสผ่านการทูตฝ่ายทหาร การฝึกซ้อม/ผสม การเปิดช่องทางการสื่อสารในยามวิกฤต มีความชัดเจนเชิงพื้นที่ อาทิ ยุทธบริเวณ, Deep-Close-Rear, Red Line จึงเป็นมาตรการสร้างความไว้วางใจที่ยืนยันว่าการพัฒนากำลังรบมีไว้ป้องกันตนเองไม่ใช่เพื่อเป็นหัวหอกให้มหาอำนาจฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

๔. นิยามใหม่ของอำนาจ (Power Redefinition) ปัจจุบันมีอำนาจมิติอื่นโดยเฉพาะ Cyber & Tech ที่ต้องพัฒนาให้เป็นขีดความสามารถของชาติ คือ มี Cyber & Tech Sovereignty ที่ปฏิบัติการทางไซเบอร์และเทคโนโลยี

ที่เป็นของตนเอง โดยไม่ถูกบงการหรือจำกัดสิทธิ์การใช้ มีความทนทานทางเศรษฐกิจ (Economic Resilience) ซึ่งหากเศรษฐกิจแข็งแกร่งและเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทานโลกที่ชาติอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ผู้บงการก็ล้มเลิกที่จะใช้ความรุนแรงเพราะจะกระทบต่อตนเองด้วย

การกำหนดภารกิจยุทธศาสตร์ที่เป็นจริง เพื่อบรรลุเป้าหมายป้องกันประเทศในภาวะอนาธิปไตยนั้น กองทัพเรือต้องวางตำแหน่งให้พอดีอยู่ในระดับที่ไม่ถูกมองเป็นภัยคุกคามและไม่ตกเป็นเหยื่อ การหลบภัยกับดักให้ได้ไม่ใช่การขจัดความกลัว แต่ต้องเป็นการบริหารจัดการความระแวงผ่านดุลอำนาจ และการพึ่งพากัน โดยไม่กระทบกับแนวทางการพัฒนากำลังรบให้สามารถปฏิบัติภารกิจทางยุทธศาสตร์ตามที่กำหนดไว้ได้

ภารกิจยุทธศาสตร์ของกองทัพเรือ

จากการวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์และทบทวนวรรณกรรมภายใต้กรอบแนวคิดสังคมนิยมเชิงรุก เพื่อประเมินความมั่นคงทางทะเลของไทย ในยุคการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจ พบว่าเป็นสถานการณ์ที่ล่อแหลมเนื่องจากระบบระหว่างประเทศก็มีลักษณะเป็นอนาธิปไตยมากขึ้น ไม่มีอำนาจกลางกำกับ รัฐต้องดิ้นรนเพื่อแสวงหาอำนาจมาค้ำจุนความอยู่รอด โดยในบริบทของอ่าวไทยและทะเลจีนใต้ นั้น แรงกดดันจากการเติบโตขึ้นของจีน และการต่อสู้เพื่อรักษาสถานะของสหรัฐฯ จะเปลี่ยนพื้นที่อ่าวไทยจากการเป็นพื้นที่ส่วนหลังเป็นยุทธบริเวณแนวหน้าไปโดยปริยาย กล่าวได้ว่าความมั่นคงทางทะเลของไทยในปัจจุบันนั้น ความสามารถในการปกป้องอธิปไตยและคุ้มครองทรัพยากรตามหลักสมุทรภิบาลไม่เพียงพอ แต่ต้องการขีดความสามารถในการป้องปรามที่เชื่อถือได้ เพื่อป้องกันไม่ให้ไทยถูกอำนาจภายนอกบีบให้อยู่ใต้อาณัติทางยุทธศาสตร์

พัฒนาการแนวคิดของนักทฤษฎีสุมุททานุภาพคลาสสิกและแนวคิดร่วมสมัย ทั้ง ๔ คน สะท้อนว่าสำนึกเรื่องการครองทะเลและการควบคุม

ทะเลนั้นไม่บรรลุลผล มีข้อพิสูจนความพร่องในเชิงปฏิบัติ ทั้งจากการที่ผิวน้ำมีอำนาจหยุดยั้งซึ่งก่อนอำนาจลงตามระยะห่างจากฐานทัพ สนามรบผิวน้ำถูกติดตามและสอดแนมด้วยเครื่องมือทางอากาศและอวกาศ ทำให้กองเรือถูกมองเห็นจนความเหนือกว่าโดยรวมลดลง เปิดโอกาสให้ศัตรูที่มองเห็นเล็งโจมตีจุดเปราะบางได้ง่าย การอยู่รอดของกองเรือในภารกิจควบคุมทะเลจึงกลายเป็นภาระที่หนักมากเกินกำลัง

ขณะที่การมีอิทธิพลทางทะเล โดยการสร้างความได้เปรียบเชิงโครงสร้างระยะยาว ซึ่งจะให้ผลต่อเนื่องได้ดีกว่าการยึดครองหรือการควบคุมไว้ได้อำนาจกำลังปรากฏให้เห็นได้ชัด และมีศักยภาพที่จะนำมาใช้ในการประเมินยุทธศาสตร์ทางเรืออย่างเป็นรูปธรรม สำหรับความคิดในการแสดงกำลังและการแผ่กำลังอำนาจ ยังคงปรับปรุงต่อยอดต่อไปได้ โดยมีความสอดคล้องกับเสาหลักในการป้องกันประเทศ ๓ ประการ ได้แก่ การป้องปราม การรบและชนะ และการสร้างความร่วมมือ จึงกำหนดภารกิจยุทธศาสตร์กองทัพเรือได้ ๓ ข้อ คือ

๑. การมีอิทธิพลทางทะเล (Sea Influence): เป็นการสร้างความได้เปรียบเชิงโครงสร้างระยะยาวที่ก้าวข้ามข้อจำกัดของแนวคิดสมุททานุภาพเดิม คือ การครองทะเลและการควบคุมทะเล โดยแนวคิดเดิมเรื่องการครองทะเลของมาฮาน หรือการควบคุมทะเลของคอร์เบิร์ต เน้นไปที่การกำจัดการกำลังทางเรือศัตรูในสงครามแบบจารีต แต่ปัจจุบันความขัดแย้งมักเกิดขึ้นในพื้นที่สีเทา ซึ่งการควบคุมทะเลแบบเบ็ดเสร็จเป็นไปไม่ได้ เพราะเทคโนโลยีขีปนาวุธต่อต้านเรือที่ทั้งเร็วและแม่นยำ ดังนั้น จึงต้องเปลี่ยนไปสู่สิ่งที่ก้าวหน้ากว่า คือ การมีอิทธิพลทางทะเล ซึ่งในบริบทไทยจะมีนิยามใหม่ในฐานะผู้มีอำนาจปฏิเสธการเข้าถึงพื้นที่ ซึ่งไม่ได้หมายถึงการครอบครองหรือควบคุมผิวน้ำทั้งหมด แต่หมายถึงการที่ผู้อื่นไม่อาจกระทำโดยพลการหรือตามอำเภอใจในเขตทางทะเลของไทย แนวคิดหรือภารกิจนี้ พัฒนาขึ้นมาเพื่อแก้ไขความพร่องในแนวคิดเดิมที่ทำการควบคุมด้วยกองเรือขนาดใหญ่

ขณะที่สนามรบปัจจุบันซับซ้อนและอันตรายขึ้นมาก มีพลวัตสูง ต้องการความริเริ่มสูง ที่ใช้คำว่า “มีอิทธิพล” เพื่อบ่งชี้ว่าเป็นผลลัพธ์ ส่วนคำว่า “สร้างอิทธิพล” เพื่อบอกว่าเป็นความพยายามซึ่งสะท้อนการแข่งขัน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ มีเครือข่ายเฝ้าตรวจติดตามเฝ้าระวัง เพื่อให้ได้ความตระหนักรู้ทางทะเล บูรณาการสงครามที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง และความสอดคล้องกับนโยบายด้านการต่างประเทศและเศรษฐกิจ ซึ่งการเปลี่ยนจากการควบคุมทะเลไปสู่การสร้างอิทธิพลทางทะเลยังคงต้องใช้กำลังทางเรือ ต้องดำเนินการปฏิรูปเพื่อเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบ และคุณลักษณะสำคัญของกำลังรบ ผลลัพธ์ของภารกิจนี้ คือ การมีอำนาจป้องปรามที่เชื่อถือได้เพื่อรักษาดุลอำนาจปกป้องสันติภาพไว้

๒. การแสดงกำลังทางเรือ (Naval Presence) เป็นการประกาศตัวตนในฐานะรัฐที่มีอำนาจตัดสินใจ โดยเชื่อว่า อำนาจทางบกยังคงเป็นอาวุธชี้ขาด แต่กองทัพเรือยังเป็นเครื่องมือที่ใช้แสดงอำนาจ (Power Presence) และประกาศเขตอิทธิพล การแสดงกำลังทางเรือของไทยในอ่าวไทยตอนล่าง และปากช่องแคบมะละกาฝั่งตะวันตกไม่ใช่แค่ภารกิจเชิงสัญลักษณ์ แต่เป็นการส่งสัญญาณทางยุทธศาสตร์ (Strategic Signaling) ว่าพื้นที่นี้มีเจ้าถิ่น ซึ่ง RAND (2022) บ่งชี้ว่าการแสดงกำลังมีความจำเป็นต่อการลดความไม่แน่นอนทางยุทธศาสตร์ ป้องกันภาวะสุญญากาศทางอำนาจ หากไทยไม่ปรากฏอยู่ในยุทธบริเวณหรือถิ่นของตนได้อย่างถาวร มหาอำนาจย่อมจะเข้ามาใช้ข้ออ้างทำหน้าที่คุ้มครองแทน เพราะมหาอำนาจแข่งขันกันมีอิทธิพลอยู่เสมอ ซึ่งการปล่อยผ่านอาจนำไปสู่การสูญเสียอำนาจอธิปไตยในทางปฏิบัติ (De Facto Sovereignty Loss)

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ การสถาปนายุทธบริเวณขึ้นด้วยอำนาจรัฐ ใช้เรือฟรีเกตร่วมกับโดรน และเครื่องบินลาดตระเวนทางทะเล ผลลัพธ์ของภารกิจนี้ คือ การรักษาดุลยภาพ เสถียรภาพ และความปลอดภัยทางทะเล ซึ่งเป็นภารกิจที่สะท้อนค่านิยม “ไทยนี้รักสงบ”

๓. การปกป้องชายฝั่ง (Littoral Protection) ภารกิจนี้ส่วนทางกับข้อเสนอของเทอร์นอร์ในการแผ่อำนาจสู่ฝั่ง เป็นภารกิจเพื่อความแข็งแกร่งเชิงภูมิรัฐศาสตร์ มีพื้นที่ชายฝั่งและเกาะแก่งในยุทธบริเวณเป็นสิ่งที่มุ่งทางวัตถุ ภารกิจนี้ถือเป็นแก่นของสัจนิยมเชิงรุก แบ่งเป็น ๒ สาขาหลักคือ (๑) การป้องกันการเข้าถึงพื้นที่ทางทะเล ซึ่งไทยต้องเผชิญหน้ากับภัยคุกคามจากการปิดล้อมอ่าวไทย ทำให้กิจในการป้องกันเชิงลึกด้วยอาวุธนำวิถีต่อต้านเรือ ทู่นระเบิด โดรน และเรือดำน้ำ เป็นสิ่งที่อำนาจภายนอกต้องยับยั้งชั่งใจ และ (๒) การใช้กำลังนาวิกโยธินและหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษทางเรือ เพื่อยึดและควบคุมพื้นที่ทางกายภาพในทะเลเป็นกิจที่จำเป็นชัดเจน และทรงคุณค่าสูงสุดในเชิงภูมิรัฐศาสตร์ สร้างข้อได้เปรียบเชิงภูมิรัฐศาสตร์ ด้วยการถือไพ่เหนือกว่าก่อนเริ่มการเจรจา เพราะการเจรจาของทูตจะมีน้ำหนักและกำหนดทิศทางการเจรจาได้ก็ต่อเมื่อมีข้อได้เปรียบที่ชัดเจน และมีอำนาจทหารยืนหนุนอยู่ข้างหลัง ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงเสมอว่า ภารกิจนี้ ต้องปฏิบัติควบคู่กับมาตรการสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจ (CMBs)

ปัจจัยความสำเร็จ คือ การมีโครงสร้างกำลังนาวิกโยธินที่มีขีดความสามารถสาขาการยุทธ์สะเทินน้ำสะเทินบก และกำลังเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษทางเรือที่จะเพิ่มขึ้นอีกมิติหนึ่ง ซึ่งผลลัพธ์ของการบรรลุภารกิจนี้เมื่อร่วมกับภารกิจที่ ๑ ส่งผลให้ไทยสามารถมีอำนาจทั้งในการปกป้องสันติภาพและในการฟื้นฟูสันติภาพกลับคืนมาเมื่อรบชนะ เป็นภารกิจที่สะท้อนค่านิยม “แต่ถึงรบไม่ขลาด” ตามปรัชญาการป้องกันประเทศที่ระบุไว้ในเนื้อเพลงชาติ

ภาพที่ ๒ ภารกิจยุทธศาสตร์กองทัพเรือ

ความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ ประชาชน และความชอบธรรม

ภารกิจของกองทัพเรือนอกจากเชื่อมโยงกับกฎหมาย ยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์ทะเลแล้ว ในฐานะที่เป็นผู้ประกันความปลอดภัยทางทะเล อันเป็นส่วนสำคัญของผลประโยชน์มูลฐานของชาติทางทะเล ต้องเชื่อมโยงกับมิติเศรษฐกิจ ประชาชน และมีความชอบธรรมตามกฎหมายระหว่างประเทศด้วย ดังนี้

๑. มิติทางเศรษฐกิจ : กองทัพเรือคุ้มกันห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Resilience) ในสภาวะสงครามการค้าที่พัฒนาไปสู่การปิดกั้นทางเศรษฐกิจ กองทัพเรือไม่ใช่แค่กำลังรบ แต่ยังเป็นผู้รับประกันความต่อเนื่องของกระแสเงินให้ไหลเข้าประเทศ ด้วยการปกป้องห่วงโซ่อุปทานที่เป็นรูปธรรม คือ ๑) ปกป้องเส้นทางลำเลียงยุทธศาสตร์ทางทะเล ซึ่งไทยพึ่งพาการส่งออก และนำเข้าทางทะเลกว่าร้อยละ ๙๐ กองทัพเรือต้องเปลี่ยนจากผู้เฝ้าตรวจ เป็นผู้ให้เส้นทางการค้าที่ปลอดภัย โดยการคุ้มกันเรือบรรทุกสินค้าสำคัญในพื้นที่จำกัด ๒) การคุ้มครองพื้นที่เศรษฐกิจ กองทัพเรือต้องสร้างพื้นที่ปลอดภัยของเขตเศรษฐกิจในระยะที่ปลอดภัยจากภัยคุกคามของกลยุทธ์พื้นที่สีเทา จนประกันภัยมั่นใจว่าน่านน้ำไทยมีความเสี่ยงต่ำ ค่าระวางเรือ จึงจะไม่สูงจนสินค้าไทยเสียความสามารถที่จะแข่งขันด้านราคากับคู่แข่ง ๓) ปกป้องเศรษฐกิจสีน้ำเงิน คือ การปกป้องทรัพยากรต้นทุน อาทิ แทนชูดเจาะในอ่าวไทย ซึ่งเป็นหัวใจของความมั่นคงทางพลังงาน กองทัพเรือต้องมีขีดความสามารถในการป้องปราม เพื่อลดความเสี่ยงจากการถูกตัดตอนห่วงโซ่พลังงานของประเทศ

๒. การผสมผสานความเข้าใจกับภาคส่วนอื่น (Civil-Military Synergy) ในการกำหนดภารกิจและพัฒนากำลังรบนั้น ไช้งบประมาณต่อหน่วยสูง แต่กองทัพเรือไม่ได้ใช้งบประมาณเพื่อเตรียมทำสงครามที่อาจไม่เกิดขึ้น การใช้จ่ายงบประมาณนั้นเหมือนการลงทุนในกรรมธรรม์ประกันภัยความมั่นคงของชาติ เพื่อประกันว่าระบบโลจิสติกส์จะปลอดภัยทั้งการนำเข้า

การส่งออก และการสื่อสารผ่านเคเบิลใต้น้ำ ส่งผลให้ธุรกิจของเอกชนเดินหน้าได้ในทุกวิกฤตโดยไม่ติดขัด ดังนั้น การมีกองทัพเรือที่เข้มแข็งคือการลดต้นทุนความเสี่ยงทางธุรกิจให้กับประเทศ

๓. ความชอบธรรมตามกฎหมายระหว่างประเทศ: การปกป้องชายฝั่งและการควบคุมพื้นที่เกาะ มีข้อพิจารณาดังนี้ ๑) การใช้อำนาจในเขตเศรษฐกิจจำเพาะและพื้นที่ทับซ้อน อาศัยการตีความกฎหมายเพื่อสร้างความชอบธรรม (Legitimacy) แม้ในยามขัดแย้งรุนแรง ซึ่งการจัดการอิทธิพลใน EEZ นั้น ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ (UNCLOS 1982) มาตรา ๕๖ และ ๕๘ ให้รัฐชายฝั่งมีสิทธิอธิปไตยในทรัพยากร โดยคำนึงถึงสิทธิของรัฐอื่นตามสมควร (due regard) โดยที่มีช่องว่างทางกฎหมาย (Legal Loophole) ซึ่งไม่ได้มีบทบัญญัติห้ามปฏิบัติการทางทหารในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐอื่นไว้ ดังนั้น ไทยอาจอ้างสิทธิ์การป้องกันตนเอง (Right of Self-Defense) ตามมาตรา ๕๑ ของกฎบัตรแห่งสหประชาชาติ ที่มีศักดิ์สูงกว่า ดำเนินมาตรการเฝ้าตรวจทางทหารในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ เพื่อป้องกันการเตรียมโจมตีจากศัตรู และยังอาจอ้างสิทธิ์ตามมาตรา ๑๑๑ ของอนุสัญญาฯ ที่ให้รัฐชายฝั่งไล่ตามติดพันไปในพื้นที่นอกทะเลอาณาเขตของรัฐอื่น ๒) การเข้าควบคุมพื้นที่เกาะในกรณีขัดแย้งรุนแรง กฎหมายที่ใช้อ้างอิงจะเปลี่ยนไปสู่กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธ (LOAC) และกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ จากเบาไปหาหนัก คือ

- หลักการรักษากฎหมาย (Constabulary Role) โดยบังคับใช้กฎหมายเพื่อการรักษาสภาพประโยชน์ทางทะเล ในการสร้างสถานะการครอบครองก่อนนำไปสู่การวางกำลังทางทหารเมื่อความขัดแย้งสูงขึ้น
- หลักความจำเป็นทางทหาร (Military Necessity): ไทยอ้างการเข้าควบคุมเกาะที่เป็นจุดยุทธศาสตร์เพื่อความมั่นคงของชาติในภาวะสงคราม โดยต้องเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน (Proportionality)

- การอ้างสิทธิเหนือดินแดน (Effectivités): ในกรณีพื้นที่ทับซ้อน การเข้าครอบครองและใช้อำนาจรัฐอย่างต่อเนื่องเป็นหลักฐานสำคัญที่ศาลระหว่างประเทศมักใช้เป็นเกณฑ์พิจารณาวินิจฉัย

ภาพที่ ๓ กองทัพเรือในฐานะผู้ประกันความปลอดภัยทางทะเล

แนวความคิดในการนำภารกิจไปสู่การปฏิบัติ

เพื่อให้ภารกิจยุทธศาสตร์ทั้ง ๓ ประการ คือ การมีอิทธิพลทางทะเล การแสดงกำลังทางเรือ และการแผ่อำนาจ บรรลุได้ภายในปี ๒๕๘๐ กำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนใน ๓ ระยะ ดังนี้:

๑. การสถาปนาอิทธิพล (ESI : Establishing Sea Influence) โดยการ ๑) มี Undeniable Fleet คือ กองเรือในอนาคตจะมีบทบาทที่ใครก็ปฏิเสธไม่ได้ สมรรถนะสูงด้วยปัญญาประดิษฐ์ (AI-Driven Fleet) เชื่อมโยงกับการสงครามที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง เป็นยานแม่ (Mothership) ที่เป็นสัญลักษณ์อำนาจรัฐในพื้นที่ได้แบบถาวร ๒) มีโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลติดตั้งระบบเซนเซอร์ใต้น้ำ และระบบเรดาร์ชายฝั่งอัจฉริยะที่เชื่อมต่อกับดาวเทียมวงโคจรต่ำ เพื่อสร้างตาข่ายเฝ้าระวังที่ครอบคลุมยุทธบริเวณตลอดพื้นที่ ๑,๐๐๐,๐๐๐ ตร.กม. ๓) ลาดตระเวนทางอากาศต่อเนื่องด้วย

อากาศยานไร้คนขับระดับความสูงปานกลาง หรือ MALE UAV ซึ่งเชื่อมต่อข้อมูลผลการลาดตระเวนเข้าสู่โครงข่ายตรวจตราติดตามเผ่าระวัง และ ๔) ใช้ปัญญาประดิษฐ์วิเคราะห์พฤติกรรมที่ผิดปกติจากกลยุทธ์พื้นที่สีเทาเพื่อระบุตัวตนและเจตนาของเป้าหมายที่พบในสถานการณ์ขัดแย้ง ช่วยให้ตัดสินใจใช้กำลังตอบโต้ได้แม่นยำและครอบคลุม และทำให้การส่งกำลังทางเรือเข้าเผชิญหน้ามีประสิทธิภาพสูง

๒. การแสดงกำลังทางเรือรักษาดุล (BNP: Balancing Naval Presence) โดย ๑) ส่งสัญญาณทางยุทธศาสตร์เพื่อรักษาดุลอำนาจในยุทธบริเวณตามวงรอบของการลาดตระเวน ด้วยเรือผิวน้ำที่มีฝูงโดรนในพื้นที่ยุทธศาสตร์ โดยให้ครอบคลุมตามแนวเขตเศรษฐกิจจำเพาะทั้งสองฝั่งเพื่อขจัดภาวะสูญญากาศทางอำนาจ และป้องกันการลักลอบใช้ทรัพยากร และ ๒) ใช้การทูตฝ่ายทหาร การฝึกร่วมพหุภาคี และคุ้มครองเส้นทางคมนาคมทางทะเล เป็นเครื่องมือและมาตรการแสดงความโปร่งใส และสร้างความไว้วางใจให้กับนานาชาติ เพื่อยืนยันว่าการที่กำลังทางเรือไทยปรากฏอยู่ในยุทธบริเวณเป็นปัจจัยก่อให้เกิดความปลอดภัย เสถียรภาพ และความรุ่งเรืองร่วมกัน ซึ่งเป็นสาระสำคัญของระบบเศรษฐกิจและการค้าทางทะเล ไม่ใช่การข่มขู่

๓. การริเริ่มปกป้องชายฝั่ง (ILP : Initiating Littoral Protection) โดยใช้หลักการเรื่องอำนาจหยุดยั้งของพื้นน้ำ ด้วยการ ๑) สร้างพื้นที่ปฏิเสธด้วยระบบอาวุธนำวิถีความเร็วเหนือเสียงขั้นสูง สนามทุ่นระเบิดอัจฉริยะเรือดำน้ำ และฝูงโดรนควบคุมจากระยะไกล ซึ่งจะเพิ่มต้นทุนการปิดล้อมอ่าวไทยให้สูงที่สุด และ ๒) สร้างกำลังรบยกพลขึ้นบกนาวิกโยธินและหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษทางเรือที่มีความคล่องแคล่ว รองรับภารกิจหลากหลาย ปฏิบัติการแบบกระจายตัวได้ มีขีดความสามารถในการเข้ายึดควบคุมเกาะสำคัญหรือสร้างฐานปฏิบัติการหน้า เพื่อสร้างไปต่อออรองในการเจรจาหลังเกิดกรณีขัดแย้งให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดในเชิงภูมิรัฐศาสตร์

ความท้าทายในการนำไปสู่การปฏิบัติ

การดำเนินการเพื่อนำภารกิจยุทธศาสตร์นี้ไปสู่การปฏิบัติให้ได้ผลนั้น ยังคงมีความท้าทายสำคัญ ๕ ข้อ คือ

๑. การกำลังพล ปี ๒๕๘๐ ไทยจะเข้าสู่สังคมสูงวัยเต็มตัว กองทัพเรือจะขาดนายทหาร จึงต้องการระบบอัตโนมัติ และกองเรือที่ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI-Driven Fleet) โดยใช้เทคโนโลยีขั้นสูงเข้ามาแทนที่คน

๒. เศรษฐศาสตร์การป้องกันประเทศ กองทัพเรือยืนหยัดสนับสนุนการสร้างอุตสาหกรรมป้องกันประเทศภายใน (Indigenously Defense Industry) เพื่อตอบโจทย่อธิปไตยทางเทคโนโลยีตามข้อ ๔ ในการหลบภัยกับดิจิทัลดีส

๓. การปฏิรูปภารกิจจากการควบคุมทะเลไปสู่การมีอิทธิพลทางทะเล ด้วยเทคโนโลยีขั้นสูง ปัญญาประดิษฐ์ และโดรน เป็นการเปลี่ยนนิยามอำนาจทางเรือจากการมีฐานยิงไปสู่ความฉลาดของเรือข้าย ทำให้กองทัพเรือมีอิทธิพลทางทะเลได้ตลอดเวลา โดยที่กองเรือขนาดใหญ่อาจใช้ปฏิบัติการที่มีคุณค่าสูงกว่า

๔. การพร่องเทคโนโลยี (Technology Deficiency) เรื่องนี้สำคัญมากความสำเร็จหรือล้มเหลวของการกำลังรบตีพ้อที่จะบรรลุภารกิจขึ้นอยู่กับเทคโนโลยี ไทยต้องเป็นชาติที่มีเสรีภาพหรือมีเอกราชทางเทคโนโลยี (Cyber & Tech Freedom if not Sovereignty) ซึ่งต้องผลักดันให้เป็นวาระแห่งชาติ โดยสิงคโปร์และไต้หวัน เป็นตัวแบบ และต้องเตรียมมาตรการรองรับความต่างชั่วและช่องว่างทางเทคโนโลยีในอนาคตอีกด้วย

๕. จริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ (AI Ethics) การเปลี่ยนผ่านไปสู่กองเรือที่ใช้ปัญญาประดิษฐ์ และอำนาจการยิงอัจฉริยะ มีความท้าทายทางจริยธรรมและกฎหมายที่กองทัพเรือต้องเตรียมพร้อม โดยมี ๔ ประเด็นสำคัญ คือ

- หลักความรับผิดชอบเบ็ดเสร็จ (Accountability): ในการใช้ระบบอาวุธอัตโนมัติ กองทัพเรือต้องยึดมั่นในหลักการ ‘Meaningful Human Control’

เพื่อให้มั่นใจว่ามนุษย์ยังเป็นผู้รับผิดชอบสุดท้ายในการตัดสินใจใช้กำลังตามกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธ โดยปัญญาประดิษฐ์มีหน้าที่ประมวลผลเป้าหมายและเสนอทางเลือก แต่การทำลายเป้าหมายคุณค่าสูงต้องอนุมัติโดยผู้ที่มีอำนาจ

- หลักการแยกแยะและเลือกปฏิบัติ (distinction & discrimination): ภายใต้อาณัติของกฎบัตรที่สับสนของอ่าวไทยซึ่งหนาแน่นไปด้วยเรือลากชนิดอัลกอริทึมของเครือข่ายอำนาจการยิงอัจฉริยะต้องถูกฝึกฝนให้แยกแยะเป้าหมายทางทหารออกจากวัตถุพลเรือนได้แม่นยำสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานทั่วไป เพื่อลดความเสี่ยงของการเกิดผลกระทบข้างเคียงที่ไม่อาจยอมรับได้

- ความโปร่งใสของอัลกอริทึม (Algorithmic Transparency): เพื่อป้องกันสภาวะ ‘Black Box’ ที่มนุษย์ไม่ทราบกฎการตัดสินใจของปัญญาประดิษฐ์ ต้องมี Explainable AI (XAI) อยู่ใน C4ISR ที่ผู้มีอำนาจทราบเกณฑ์การจัดลำดับภัยคุกคาม เป็นฐานความชอบธรรมและความเชื่อมั่นทุกระดับ

เพื่อเอาชนะความท้าทาย แนวคิดการสร้างอำนาจการยิงอัจฉริยะและภารกิจการมีอิทธิพลทางทะเล จึงเป็นเรื่องสำคัญและเร่งด่วน ทั้งนี้ไทยยึดมั่นในหลักการไม่รุกรานใคร ยึดถือปรัชญาในเนื้อเพลงชาติ ‘ไทยนี้รักสงบแต่ถึงรบไม่ขลาด’ ซึ่งในบริบทปลายพุทธศตวรรษที่ ๒๖ การมีอาวุธที่ฉลาดและรุนแรงเพียงพอเป็นเครื่องรับประกันว่าความสงบของชาติจะได้รับการคุ้มครอง และเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้อำนาจภายนอกต้องยับยั้งชั่งใจต่อการละเมิดอำนาจอธิปไตยของไทยตามอำเภอใจ

แนวคิดการพัฒนาขีดความสามารถ : Smart Hard Power Concept

การบรรลุภารกิจทางยุทธศาสตร์ของกองทัพเรือ นั้น ต้องมีอำนาจที่ทำให้สำเร็จได้ทั้งเจรจาข้อยุติและรบชนะ จึงต้องการอำนาจการยิงที่ฉลาดอย่างเพียงพอ โดยพัฒนาอำนาจการยิงอัจฉริยะ สำหรับกองทัพเรือไทย

๒๕๘๐ เพื่อเปลี่ยนผ่านอำนาจการยิงจากฐานยิงเดิมไปสู่ระบบที่ใช้ความฉลาดและการขยายขนาด ควบคุมยุทธบริเวณ ๑,๐๐๐,๐๐๐ ตร.กม. (พิสัย ๕๐๐ กม. จากศูนย์กลางภาคใต้ คลุ่มอ่าวไทยและอันดามัน) ด้วย 3-Smart คือ Smart AI-enabled C4ISR, Smart Quantitative Lethality, Smart Qualitative Lethality ดังนี้:

๑. Smart & AI-enabled C4ISR: สร้างระบบประสาทส่วนกลางอัจฉริยะเพื่อรับมือกับการบังคับบัญชา ควบคุม และติดตามการปฏิบัติการในยุทธบริเวณขนาด ๑,๐๐๐,๐๐๐ ตร.กม. ซึ่งการระบุเป้าหมายและการตกลงใจ ต้องตอบสนองและขึ้นนำได้รวดเร็วเกินกว่ามนุษย์จะจัดการได้เอง โดยมีความต้องการ ๓ ส่วน ดังนี้

- ระบบลาดตระเวนถาวร (Persistent Ubiquitous Surveillance (PUS)): ใช้โดรนลาดตระเวนความสูงปานกลาง ดาวเทียมวงโคจรต่ำ ร่วมกับเซนเซอร์ใต้น้ำ สร้างภาพสถานการณ์กลางของยุทธบริเวณ

- ปัญญาประดิษฐ์แยกเป้าหมาย (Threat Evaluation & Weapon Assignment (TEWA)): ใช้ปัญญาประดิษฐ์วิเคราะห์ข้อมูลยุทธการขนาดใหญ่ในระบบตรวจตราติดตามเฝ้าระวัง แยกเป้าหมายจริงออกมา จัดลำดับภัยคุกคาม และกำหนดอาวุธให้โดยอัตโนมัติ ลดเวลาตายจากการใช้มนุษย์

- ระบบสื่อสารที่ทนทาน (Resilient Mesh Network (RMN)): ระบบสื่อสารที่ปรับเปลี่ยนโครงข่ายได้เมื่อถูกรบกวน เพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลจากเซนเซอร์จะไปถึงหน่วยยิงเสมอ ภายใต้ NCW/NCO ที่ใช้อยู่

๒. Smart Quantitative Lethality: พลังทำลายเชิงปริมาณที่ปรับขนาดได้ เพื่อรับมือกับสงครามเชิงปริมาณ ซึ่งเมื่อมีมากพอกันนับว่าเป็นคุณภาพ (Quantity has a quality of its own) และการโจมตีแบบกลุ่มรวม (Swarm Attack) ซึ่งมีความต้องการดังนี้

- อาวุธต้นทุนต่ำ (Low-Cost Munitions): เพื่อให้ผลิตหรือจัดหาได้มาก สำหรับใช้กับเป้าหมายคุณค่าสูง โดยอาจใช้ก่อนหรือใช้ร่วมกลยุทธ์กับอาวุธแม่นยำสูงที่มีราคาแพง

- การกลุ่มรุม (Swarm Attack): ใช้ฝูงโดรนผิวน้ำและอากาศปฏิบัติ การร่วมแบบกระจายการควบคุม โดยกระจายอำนาจการยิงจากหลาย แพลตฟอร์มขนาดเล็กซึ่งจะต่อต้านยาก ขณะที่ไทยเพิ่มหน่วยยิงที่ครอบคลุม ยุทธบริเวณได้อย่างรวดเร็ว

- ระบบอาวุธในตู้คอนเทนเนอร์ (Containerized Launchers): ที่อาจติดตั้งบนเรือพาณิชย์หรือยานยนต์ เพื่อขยายฐานยิงให้ครอบคลุม พื้นที่อย่างรวดเร็วในภาวะวิกฤต

๓. Smart Qualitative Lethality: อำนาจการยิงระยะไกล แม่นยำ และรุนแรง มุ่งเน้นการทำลายเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ เรือรบหลัก และ เป้าหมายคุณค่าสูงของศัตรู โดยมีความต้องการ ดังนี้

- อาวุธความเร็วเหนือเสียงขั้นสูง (Hypersonic): ระยะยิงครอบคลุม ยุทธบริเวณพิสัย ๕๐๐ กม. เปลี่ยนการโคจรในระยะสุดท้ายได้ เพื่อหลบหลีก ระบบป้องกันภัยทางอากาศและระบบป้องกันยุคใหม่

- อาวุธติดตั้งปัญญาประดิษฐ์: สามารถจดจำรูปร่างและเลือกจุด ประทะเป้าได้โดยอัตโนมัติ (Autonomous Terminal Homing) แม้ถูกรบกวนสัญญาณ GPS หรือขาดการติดต่อจากศูนย์ควบคุมภารกิจ

- ประสานอำนาจการยิงทุกมิติ (Multi-Domain Kill Web): สามารถ ประสานการยิงและการโคจรของอาวุธจากใต้น้ำ-ผิวน้ำ-อากาศ ให้เข้าเป้า พร้อมกันจนระบบป้องกันอิมตัวและลัมเพลว

เป้าหมายหลักเพื่อการพัฒนาแบบบูรณาการ ๕ กลุ่มเทคโนโลยี

๑. ความตระหนักรู้สถานการณ์ (AI-Diven MDA) หัวใจของการ มีอิทธิพล คือ การมองเห็นก่อน เพื่อขจัดความไม่แน่นอน โดยใช้ปัญญา ประดิษฐ์ประมวลผลแทนมนุษย์เพื่อความรวดเร็วที่ต่อเนื่อง บูรณาการ ข้อมูลจากระบบตรวจตราติดตามเผ่าระวัง อาทิ หุ่นตรวจการณ์ใต้น้ำ โดรนตรวจการณ์ระยะไกล ดาวเทียม เรดาร์ชายฝั่ง และสัญญาณ AIS

เพื่อสร้างภาพสถานการณ์กลางที่มีความละเอียดสูงได้ตามเวลาจริง รวมถึงการหมายรู้ด้วยการใช้ปัญญาประดิษฐ์วิเคราะห์พฤติกรรมผิดปกติของเป้าหมายที่อาจเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์พื้นที่สีเทา

๒. ระบบบังคับบัญชาและควบคุมอัตโนมัติ (AI-Driven C4ISR) ส่วนบัญชาการและกองเรือในสภาพแวดล้อมที่ถูกรบกวนสัญญาณ (EW/GPS Jamming) นั้น จะใช้ปัญญาประดิษฐ์ช่วยในการรักษาอำนาจการตัดสินใจ อาทิ

- กำหนดแผนการซ่อมบำรุง: ใช้ปัญญาประดิษฐ์วิเคราะห์สถานะของอุปกรณ์ล่วงหน้า เพื่อให้แน่ใจว่ากำลังรบจะมีความพร้อมใช้ (Availability) สูงสุดตลอดเวลา

- อาวุธฉลาด: ด้วย Edge Computing เป็นปัญญาประดิษฐ์ที่ติดตั้งในอาวุธเพื่อให้ตัดสินใจทางยุทธวิธีได้โดยไม่ต้องรอคำสั่งจากศูนย์ควบคุมภารกิจ เมื่อสูญเสียการสื่อสารในขั้นสุดท้ายก่อนเข้าเป้า

๓. ฟลูทูนันต์และโดรน (Swarm Robotics & Drones) ใช้โดรนเข้ากลุ่มรวม หรือลาดตระเวนติดตามเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง ทำให้อำนาจหยุดยั้งของพื้นน้ำเกือบคู่ต่อฝ่ายเรา ได้แก่

- การลาดตระเวนต่อเนื่อง: ใช้โดรนเฝ้าตรวจตลอดเวลา (Drone Persistent Patrol) และเฝ้าตรวจพื้นที่เสี่ยง อยู่ในพื้นที่ทุกมิติได้นานด้วยต้นทุนต่ำ ลดความเสี่ยงและความล่าช้าของมนุษย์

- ฟลูโดรนโจมตีอัตโนมัติ: ใช้ฟลูโดรนสังหาร (Lethal Drones) ปฏิบัติการร่วมแบบกระจายการควบคุม เข้าทำการโจมตีอิมตัว เกินสมรรถนะของระบบป้องกันภัยทางอากาศ เป็นการสร้างอำนาจป้องปราม

๔. อาวุธปล่อยนำวิถีความเร็วเหนือเสียงขั้นสูง (Hypersonic Missile) ในสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีทหารที่ความเร็วเหนือเสียงขั้นสูงยังเป็นความได้เปรียบ โดยมีคุณลักษณะที่สำคัญดังนี้

- ปรับวิถีการโคจรได้ (Variable Trajectory): ให้เอาชนะการตรวจการณ์และตราทางของระบบป้องกัน
- ติดตั้ง Edge Computing: มีปัญญาประดิษฐ์ที่ตัดสินใจทางยุทธวิธีได้เมื่อสูญเสียการสื่อสารขั้นสุดท้าย
- ไม่ถูกกีดกันทางเทคโนโลยี (MTCR Compliance): มีระยะยิงไกลสุดเท่าที่ไม่ถูกกีดกันด้วยกฎระเบียบเรื่อง Missile Technology Control Regime ซึ่งจะเป็นฐานความชอบธรรมระดับนานาชาติว่าการมีไว้ไม่ใช่ว่าเป็นการแสดงเจตนารุกราน

๕. เทคโนโลยีอนาคต (Emerging Technologies) ในสถานะที่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นไปอย่างก้าวกระโดด มีเทคโนโลยีใหม่ตัดตอนของเก่า (Disruptive Technology) อยู่เสมอ จึงต้องปูพื้นฐานสำหรับอนาคตเพื่อเสรีภาพหรือเอกราชทางเทคโนโลยี (Technological Freedom & Sovereignty) และเพื่อการสงครามในอนาคต อาทิ Quantum Computing, Energy-Beam Weaponry, Seabed & Sub-Seabed Warfare, Subterranean Warfare, Cyber Warfare

ประโยชน์เชิงยุทธศาสตร์ คือ การก้าวข้ามข้อจำกัดด้านทรัพยากรและเป็นอิสระจากการพึ่งพิงด้านเทคโนโลยี ซึ่งการเน้นลงทุนใน AI, Drone, และปูพื้นเทคโนโลยียุคหน้าไว้แบบบูรณาการมีนัยสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายการป้องกันประเทศดังนี้

- ความได้เปรียบด้านราคา การจมเรือรบมูลค่าหมื่นล้านด้วยโดรนราคาสิบล้านหรือร้อยล้าน เป็นชัยชนะเชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง
- สงครามเชิงปริมาณ การผลิตโดรนสามารถเพิ่มจำนวนได้รวดเร็วตอบสนองภาวะวิกฤต ต่างจากเรือรบที่ใช้เวลาสร้างลำละหลายปี
- การสื่อสารยุทธศาสตร์ การมีเทคโนโลยี AI ที่พัฒนาได้เองทำให้มีเอกราชทางเทคโนโลยี ส่งสัญญาณว่า มีพิชสง ที่อิสระจากภายนอก

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ภารกิจยุทธศาสตร์กองทัพเรือ ๒๕๘๐ เปลี่ยนจากการใช้เรือคุ่มน่านน้ำ เป็นการสร้างโครงข่ายอัจฉริยะที่พร้อมตอบโต้ภัยคุกคามได้อย่างแม่นยำ รุนแรง และครอบคลุมทั่วยุทธบริเวณ ทำให้ไทยรักษาเกียรติและอธิปไตยในสภาวะอนาธิปไตยระหว่างประเทศได้อย่างยั่งยืน หัวใจของการบรรลุภารกิจไม่ใช่การจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในตลาดโลก แต่อยู่ที่การมีเสรีภาพในการใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง (Operational Freedom & Sovereignty) ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อไทยมีอุตสาหกรรมป้องกันประเทศที่พึ่งตนเองได้ในระดับยุทธศาสตร์

การพัฒนาอำนาจการยิงอัจฉริยะตามแนวคิด Smart Hard Power มีข้อจำกัดด้านงบประมาณในการสั่งสมอาวุธ ยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยจึงต้องเปลี่ยนไปสู่รูปแบบ ‘Dual-Use & Software-Defined Defense’ ผ่านเสาหลัก ๓ ประการ ดังนี้:

๑. เปลี่ยนผ่านสู่ความฉลาดด้วย Software-Defined Platforms: ในยุคที่เทคโนโลยีเปลี่ยนไปเร็วกว่าวงรอบการจัดการเรือรบซึ่งใช้เวลาราว ๕ ปี กองทัพเรือตั้งเป้านำเข้าเฉพาะเทคโนโลยีต้นน้ำที่จำเป็น สร้างตัวเรือพัฒนาระบบอำนาจการรบ และอัลกอริทึมควบคุมโดรนภายในประเทศ การถือครอง Source Code เป็นการก้าวข้ามข้อจำกัดของ ‘Black Box : Kill Switch’ ที่ชาติมหาอำนาจมักใช้ควบคุมการใช้งานอาวุธในยามวิกฤต

๒. สร้างระบบนิเวศนวัตกรรมร่วมกับเอกชน: เพื่อแก้ปัญหาความคุ้มค่าเชิงพาณิชย์ กองทัพเรือต้องปรับบทบาทจากการเป็นเพียงผู้ใช้งานเป็นผู้ออกแบบระบบและผู้ทดสอบ สนับสนุนภาคอุตสาหกรรมที่มีขีดความสามารถด้านปัญญาประดิษฐ์ หุ่นยนต์ แบตเตอรี่ เข้ามาร่วมในโครงการโดรนต้นทุนต่ำที่ต้องการใช้งานปริมาณมาก ตามแนวคิด Quantitative Lethality ที่เน้นการใช้ทรัพยากรในประเทศเพื่อสร้างอำนาจการยิงที่ขยายขนาดได้

๓. ความอึดของห่วงโซ่อุปทานเทคโนโลยี: การมีเอกราชทางเทคโนโลยีจะเกิดขึ้นไม่ได้หากยังต้องพึ่งการนำเข้าชิ้นส่วนวิกฤตทั้งหมดจากต่างประเทศ กองทัพเรือต้องผลักดันการพัฒนาอุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์เฉพาะทางและระบบสื่อสารผ่านดาวเทียมวงโคจรต่ำเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้มั่นใจว่าระบบ C4ISR จะดำรงอยู่ได้ในยามที่ผลประโยชน์ขัดกัน

สรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ภารกิจทางยุทธศาสตร์กองทัพเรือทั้ง ๓ ข้อ คือ การมีอิทธิพลทางทะเล การแสดงกำลังทางเรือ และการแผ่อำนาจสู่ทะเล ที่พัฒนาภายใต้บริบทการแข่งขันของมหาอำนาจทั้งระดับโลกและระดับภูมิภาค สะท้อนการพัฒนาความคิดทางทะเลในบริบททางทฤษฎีที่ผสาน ๔ แนวคิด คือ ๑) รากฐานแบบมาฮานที่อิงภูมิศาสตร์และสร้างกำลังทางเรือที่คุ้มค่างับผลประโยชน์ทางทะเล ๒) ยึดหยุ่นแบบคอร์เบิร์ตที่บูรณาการยุทธศาสตร์ทะเลกับยุทธศาสตร์ความมั่นคงแบบองค์รวม ๓) ชัดเจนแบบเทอร์เนอร์ที่ระบุภารกิจและขีดความสามารถสอดคล้องกัน และ ๔) ทันสมัยแบบทิลท์ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างพันธมิตรทางทะเลและการใช้เทคโนโลยี สามารถปรับแต่งการนำไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับสภาพทางภูมิศาสตร์และสถานะของไทย พร้อมกับความระมัดระวังที่จะไม่ติดกับดักรัฐไซเบอร์ดีส มีความสมเหตุสมผลอยู่ในระดับสูง ภายใต้เงื่อนไขว่าต้องปรับปรุงหลักนิยามจากการป้องกันที่ฝั่งไปสู่การป้องปรามที่เชื่อถือได้ในทะเล ไทยต้องวางตัวเป็นมหาอำนาจระดับกลางที่มีเขี้ยวเล็บสามารถสถาปนากำลังเพื่อรักษาดุลยภาพอำนาจในภูมิภาค สร้างความได้เปรียบเชิงโครงสร้างระยะยาวไว้ในพื้นที่ทางทะเลเป็นเครื่องมือป้องปรามในระดับสากล และสามารถเข้าควบคุมพื้นที่ชายฝั่งในยุทธบริเวณเพื่อกำหนดทิศทางการยุติความขัดแย้งในเวทีเจรจาต่อรอง

การทบทวนภารกิจยุทธศาสตร์กองทัพเรือ ๒๕๘๐ ไม่ใช่แค่การปรับปรุงโครงสร้างกำลังรบทางเรือ แต่เป็นการเปลี่ยนกระบวนทัศน์สมุททานุภาพไทยให้สอดคล้องกับภาวะอนาธิปไตยทางทะเลในระเบียบโลกที่สั้นคลอน

ผสานแนวคิดสังคมนิยมเชิงรุก ทฤษฎีสมุทธานุภาพคลาสสิก เข้ากับเทคโนโลยี
อัจฉริยะ นำมากำหนดภารกิจ ๓ ประการที่เป็นรูปธรรม คือ ๑) **การมี
อิทธิพลทางทะเล (Sea Influence)** เปลี่ยนการควบคุมพื้นที่ด้วยกองเรือ
ขนาดใหญ่ เป็นการสร้างโครงข่ายอัจฉริยะ เพื่อรักษาจุดแห่งอำนาจที่ค้ำจุน
สันติภาพ ๒) **การแสดงกำลังทางเรือ (Naval Presence)** โดยแสดงตัว
ที่มีนัยสำคัญเพื่อขจัดสถานะสูญญากาศทางอำนาจ และส่งสัญญาณทาง
ยุทธศาสตร์ว่า "น่านน้ำไทยมีเจ้าถิ่น" การกระทำของอำนาจภายนอกโดย
พลการและกลยุทธ์พื้นที่สีเทามีราคาที่ต้องจ่าย และ ๓) **การปกป้องชายฝั่ง
(Littoral Protection)** โดยการพัฒนาอำนาจการยิงอัจฉริยะ เพื่อสร้าง
ต้นทุนการละเมิดที่สูงเกินกว่าที่ควรมาเสี่ยง และพัฒนาขีดความสามารถ
ในการเข้ายึดและควบคุมพื้นที่เกาะในแนวหน้าทางทะเลเพื่อมีไฟเหนือกว่า
ในการเจรจาจากความเหนือกว่าทางภูมิรัฐศาสตร์

การเปลี่ยนผ่านสู่กระบวนทัศน์ใหม่ที่ระบุภารกิจยุทธศาสตร์กองทัพเรือ
๒๕๕๐ ตามที่นำเสนอในบทความนี้ ไม่ใช่การละทิ้งรากฐานทางประวัติศาสตร์
แต่เป็นการวิวัฒนยุทธศาสตร์ตามพลวัตเทคโนโลยีและภูมิรัฐศาสตร์ โดยมี
ประเด็นสำคัญที่พึงตระหนักเพื่อตอบข้อสงสัยจากมุมมองอนุรักษ์นิยม ดังนี้:

๑. วิวัฒนาการจากหลักการสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับความจริง:
ประวัติศาสตร์ยุทธศาสตร์ทางเรือได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า แนวคิดของมาฮาน
ว่าด้วยการครองทะเล (Command of the Sea) ต้องถูกปรับประยุกต์
สู่แนวคิดของคอร์เบ็ทที่ว่าด้วยการควบคุมทะเล (Sea Control) เมื่อเผชิญ
กับข้อจำกัดทางทรัพยากรและความซับซ้อนของการเมืองโลก การปรับ
เปลี่ยนสู่ “ภารกิจกองทัพเรือ ๒๕๕๐” จึงไม่ใช่การลองผิดลองถูก แต่เป็นการ
ปรับตัวที่ผ่านการใคร่ครวญอย่างถี่ถ้วน (deliberate adaptation) ภายใต้
เงื่อนไขความจริงทุกมิติ โดยเฉพาะการสอดคล้องประสานกับแนวคิด “สมุทธานุภาพ
หลังยุคสมัยใหม่ (Post-Modern Sea Power) หรือ “สมุทราภิบาล” ของ
Geoffrey Till ที่เน้นการบริหารจัดการความมั่นคงในพื้นที่ส่วนรวมทางทะเล

๒. จากแพลตฟอร์มสู่ระบบ: เป็นการให้นิยามใหม่ของอำนาจการยิงและอิทธิพล การลดจำนวนเรือไม่ใช้การลดขีดความสามารถ แต่อำนาจการยิงเป็นหัวใจของกองทัพ และระบบที่สร้างขึ้นเพื่ออำนาจการยิงอัจฉริยะที่มีความแม่นยำและต่อเนื่องจะทำให้มีอิทธิพลทางทะเลได้แท้จริง การมีศักยภาพในการป้องปรามระยะไกลด้วยอำนาจการยิงครอบคลุมระยะ ๕๐๐ กม. ตามข้อเสนอนี้ ไกลกว่าเป้าหมายกองเรือทะเลลึกเดิม มีสมรรถนะสูงกว่าและมีประสิทธิภาพสูงกว่าการควบคุมทะเลด้วยเรือรบแบบเดิมที่ต้นทุนสูงและขีดความสามารถถูกจำกัดลงด้วยกรอบค่าใช้จ่ายด้านต่าง ๆ

๓. นโยบายคนถนัดสองมือ: นี่คือนโยบายไทยทางปัญญาในภาวะอนาธิปไตย การดำเนินนโยบายคนถนัดสองมือ (Ambidextrous Policy) เป็นนวัตกรรมทางยุทธศาสตร์ที่สร้างจุดยืนที่มั่นคงให้กับไทยในฐานะรัฐขนาดกลาง การบริหารสมดุลระหว่างมหาอำนาจด้วยความชาญฉลาดไม่ใช่การไร้จุดยืน แต่มาจากการคำนวณผลได้ผลเสียเชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งจะทำให้ไทยกลายเป็นพันธมิตรที่มหาอำนาจไม่อาจโดดเดี่ยวหรือสูญเสียไปได้ เพราะต้นทุนในการสูญเสียความร่วมมือกับไทยย่อมสูงกว่าผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการกดดัน

๔. เพิ่มประสิทธิภาพด้วยวิทยาการและการจัดกำลังเฉพาะกิจใหม่: ในภารกิจปกป้องชายฝั่งตามข้อเสนอนี้ ด้านหนึ่งเน้นการเปลี่ยนผ่านจากแพลตฟอร์มไปสู่ระบบ ใช้เทคโนโลยีรับภาระแทนมนุษย์ในการจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ของระบบบัญชาการและควบคุมให้สามารถทำงานได้ตลอดเวลา อีกด้านหนึ่งเน้นการปรับปรุงการจัดกำลังเฉพาะกิจของกำลังสะเทินน้ำสะเทินบกนาวิกโยธิน (นบ.นย.) ให้กะทัดรัด และเพิ่มเติมหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษทางเรือ ซึ่งในภาพรวมจะต้องการกำลังเฉพาะกิจเล็กลงแต่จะให้ผลทางยุทธศาสตร์ที่ตรงเป้า เป็นการตอบโจทยทั้งในด้านการบูรณาการแบบเดิมและการรับมือภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในพื้นที่สีเทา

๕. เพื่อให้ภารกิจนี้บรรลุผล ต้องเร่งเปลี่ยนผ่านไปเป็นกองเรือใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI-Driven Fleet) ที่มีความคล่องตัวสูงและพึ่งพาตนเองได้ทางเทคโนโลยี ต้องสื่อสารว่าลงทุนในวันนี้คือการซื้อกรรมธรรม์ความมั่นคงที่จะรับประกันว่าเมื่อมหาอำนาจเผชิญหน้ากันประเทศไทยจะไม่ใช่แค่เหยื่อหรือตัวแทน แต่จะเป็นรัฐตัวกลางที่มีทั้งเกียรติศักดิ์และกำลังรบที่หลบพันกับศัตรูไซเบอร์ และรักษาผลประโยชน์ของชาติได้อย่างยั่งยืน รวมถึงเป็นการวางรากฐานบางประการที่สำคัญสำหรับเทคโนโลยีทางทหารในอนาคต

บรรณานุกรม (Bibliography)

- Angel, R., et al. (2024). *Demographics and security in maritime Southeast Asia* (Reissued ed.). RAND Corporation.
- Bibi, R., & Leonard, M. (2024). *The Trump effect: How Europe can build a strategic autonomy*. European Council on Foreign Relations (ECFR).
- Carnegie Europe. (2024). *The future of EU-India relations amid the Ukraine crisis*. Carnegie Endowment for International Peace.
- Center for Strategic and International Studies. (2023). *The evolution of gray zone operations in the South China Sea*. Asia Maritime Transparency Initiative.
- Center for Strategic and International Studies. (2025). *The China-Russia nexus: Implications for European security*. CSIS Global.
- Congressional Research Service. (2024). *U.S. security assistance to Ukraine* (Report No. R47052). <https://crsreports.congress.gov>
- Cooper, C. A., Chase, M., et al. (2020). *Regional responses to U.S.-China competition in the Indo-Pacific: Study overview* (Report No. RR-4412-AF). RAND Corporation.
- Corbett, J. S. (1911). *Some principles of maritime strategy*. Longmans, Green and Co.

- Department of Defense. (2025). *FY 2026 budget request overview*. Office of the Under Secretary of Defense (Comptroller).
- European Commission. (2024). *EU-China relations: A strategic outlook*. European Commission Publications.
- European Union. (2024). *Strategic compass for security and defence*. European External Action Service.
- Foreign Affairs. (2024). *The return of great-power politics*. Council on Foreign Relations.
- Grossman, D. (2024). *How to respond to China's tactics in the South China Sea*. RAND Commentary.
- Grove, E. (1990). *The future of sea power*. Routledge.
- Hattendorf, J. B. (2013). *Naval strategy and policy in the Mediterranean: Past, present and future*. Routledge.
- Mahan, A. T. (1890). *The influence of sea power upon history, 1660–1783*. Little, Brown & Co.
- Mearsheimer, J. J. (2014). *The tragedy of great power politics* (Updated ed.). W. W. Norton & Company.
- NATO. (2024). *Washington summit declaration*. NATO Official Website.
- Observer Research Foundation. (2024). *India's strategic autonomy in a multipolar world*. ORF Online.
- Paine, S. C. M. (2018). *Modern sea power: 1945–present*. Naval Institute Press.
- Politico Europe. (2025). *Special report: The US election and the future of NATO*. Politico.eu.
- RAND Corporation. (2022). *Supporting the national defense strategy: Research and analysis on great-power adversaries*.
- RAND Corporation. (2024). *Understanding and countering China's maritime gray zone operations*.
- Stockholm International Peace Research Institute. (2024). *Trends in world military expenditure, 2023*. SIPRI.
- Survival: Global Politics and Strategy. (2024). *Europe's security architecture after Ukraine*. International Institute for Strategic Studies.
- The Diplomat. (2024). *China's balancing act in the Ukraine conflict*. The Diplomat.

- The Economist Intelligence Unit. (2025). *Geopolitical risk outlook 2025-2026*. EIU Reports.
- The Heritage Foundation. (2024). *2024 index of U.S. military strength: Asia-Pacific assessments*.
- Till, G. (2013). *Seapower: A guide for the twenty-first century* (3rd ed.). Routledge.
- Turner, S. (1974). Missions of the U.S. Navy. *Naval War College Review*, 26(5), 2-17.
- Wall Street Journal. (2023, July). *China's naval base in Cambodia near completion, satellite images show*.
-